

2546. देवडुडुभयो नेडु: N. 24, 35. R. 2, 91, 25. मेघडुडुभिराविणी (गो) 1, 34, 7. VARĀH. BRH. S. 42 (43), 34. PAÑĀT. 21, 1. जलार्द्र इव डुडुभि: Hip. 4, 55. R. 3, 33, 9. ऋषभे डुडुभिर्यीवम् MBh. 8, 1805. रण^० HARIV. 8036. विजयडुडुभितां ययुराणां घनरवा: RAGH. 9, 11. fem. AV. 6, 38, 4. HARIV. 6402. Suçr. 2, 273, 20. डुडुभी f. MBh. 3, 786. HARIV. 9393. भूमिडुडुभि eine mit Fell überspannte Grube KĀTJ. 34, 5 (Ind. St. 4, 477). ÇĀṆKH. Çr. 17, 14, 11. LĀTJ. 3, 10, 15. — 2) m. Gift H. an. — 3) Bez. des 56sten Jahres im 60jährigen Jupitercyclus VARĀH. BRH. S. 8, 50. SŪRJAS. — 4) m. Bein. Varuṇa's H. Ç. 38. MED. — 5) m. Bein. Kṛṣṇa's MBh. 12, 1511. — 6) m. N. pr. eines ASURA TRIK. 3, 3, 287. H. an. MED. SIDDH. K. 247, b, 4. HARIV. 197. R. 1, 1, 62. 4, 9, 36. fgg. 46, 4. fg. N. pr. eines Rakshas ÇABDAR. im ÇKDR. — 7) m. N. pr. eines Sohnes des Andhaka und Grosssohnes des Anu Buḡ. P. 9, 24, 19. N. pr. eines Mannes, der für einen Sohn Çiva's angesehen wird, VĀJU-P. in Verz. d. Oxf. H. 32, a, 21. — 8) f. Bez. gewisser Würfe im Würfelspiel (अन्ते AK. 3, 4, 22, 138. अन्तेषु SIDDH. K.) PĪÇAKAKEY. 23. 29. 32. 42. 33. 36. 73. 80. 97. 99. 122. = अर्धविन्दुत्रिकद्वन्द्व H. an. = त्र्यन्तविन्दुत्रिकद्वय MED. = अन्तविन्दुत्रिकद्वय RABHASA im ÇKDR. = अन्ते पाशकविषये दानविशेषः, vulg. वित्ति, = विन्दुवित्तचतुष्पाथस्वर्णाप्रज्ञादिमयव्यूहोपकरण, vulg. पाशटो BHAR. im ÇKDR. — 9) f. ई N. pr. einer Gandharvi MBh. 3, 15937. — Vgl. कर्णडुडुभि.

डुडुभिका (von डुडुभि) m. ein best. giftiges Insect Suçr. 2, 288, 2.

डुडुभिनिर्हृद (डु^० + नि^०) m. N. pr. eines Dānava SKANDA-P. in Verz. d. Oxf. H. 71, a, ult.

डुडुभिपेवण (डु^० + सेवन) n. gaṇa सुयामादि zu P. 8, 3, 98.

डुडुभिस्वन (डु^० + स्वन) m. Bez. eines Zauberspruches gegen böse Geister, die in Waffen hausen, R. GORR. 1, 31, 7.

डुडुभिस्वर (डु^० + स्वर) m. N. pr. eines Mannes LALIT. 167. ० राज N. pr. verschiedener Buddha Lot. de la b. l. 230.

डुडुभीश्वर (डुडुभि + ईश्वर) m. N. pr. eines Buddha BUDD. Intr. 330.

डुडुभ्य^० adj. von डुडुभि Trommel VS. 16, 35. चक्र^० (मल्ल) bezüglich auf च^० und डु^० KĀTJ. Çr. 14, 3, 13.

डुडुमार m. = धुन्धुमार ÇABDĀRTHAK. im ÇKDR.

डुमेल n. eine best. grosse Zahl VJUTP. 182.

डुम्मडुमाक m. N. pr. eines Grāma COLEBR. Misc. Ess. II, 253 (Çl. 12).

1. डुर (= दार) f. nur im acc. pl. डुरस् (= ein Mal डुरस्) und an einer Stelle im nom. pl. erhalten; Thür: डुरो घृतान्यनरन् RV. 4, 188, 5. वि डुरो मानुषीर्देव आवः 5, 43, 1. व्रतस्य 6, 62, 11. अर्धैः 7, 79, 4. रायः 1, 68, 10 (5). अवनवतोरप नो डुरेश्वर 7, 46, 2. 1, 113, 4. 121, 4. 3, 21, 21. डुरो न वानं श्रुत्या अयां वधि 2, 2, 7. Am Ende eines comp. डुर in शतडुर n. ein mit hundert Thüren versehener oder verschlossener Ort: अत्रये शत-डुरेषु गातुविद् RV. 1, 34, 3. अन्वा यच्छतडुरस्य वेदो घ्नं किमिदं वा अग्नि वर्षसा भूत् 10, 99, 3.

2. डुर euphonische Veränderung von 2. डुप् am Anfange von comp. vor Vocalen und tönenden Consonanten. Wenn डुरस् hierher gehören sollte, dann wäre diese Form aus einem irregeleiteten Sprachgefühl entstanden.

1. डुर^३ adj. nach SĀJ. = दातृ Geber, Verlether: डुरो अश्वस्य डुर ई-

न्द गोरसि डुरो यवस्य वसुन इन्स्पतिः RV. 4, 33, 2. Viell. auf 1. डुर zurückgehend, so dass die eigentliche Bed. Eröffner, Erschliesser wäre: vgl. 1. डुर mit घा.

2. डुर = 1. डुर in शतडुर; s. u. 1. डुर am Ende.

1. डुरन्त (2. डुप् + 1. अन्त) m. ein böser, betrügerischer Würfel WILS. (hier n.).

2. डुरन्त (2. डुप् + 2. अन्त) adj. schwach auf den Augen ÇAT. BR. 3, 1, 3, 10. अश्वः भुल्लो डुरन्तो भावुकः 7, 3, 2, 14.

डुरंगमा s. u. हुरंगमा.

डुरतिक्रम (2. डुप् + अति^०) 1) adj. f. घा worüber man schwer hinüberkommt, — hinwegkommt; schwer zu überwinden, dem schwer zu entrinnen ist: तत् तालवनं नृणामसेव्यं डुरतिक्रमम् HARIV. 3712. तपस् M. 11, 238 (vgl. MBh. 14, 144 l. MALLIN. zu KUMĀRAS. 3, 2). काल Cit. bei GAUDAP. zu SĀṆKHYAK. 2. BUḡ. P. 5, 8, 25. निशा घोरा — कालरात्रीव भूतानां सर्वेषां डुरतिक्रमा R. 6, 19, 18. एष मे सहो देवो गुणो वा डुरतिक्रमः 12, 11. इहितिरो विपदः PAÑĀT. I, 228. स्वजाति III, 210. ह्यप्यो रातसः R. 3, 31, 35. Bein. Çiva's Çiv. — 2) m. N. pr. eines Brahmanen, der für einen Sohn Çiva's gilt, VĀJU-P. in Verz. d. Oxf. H. 32, a, 30.

डुरत्यय (2. डुप् + अत्यय) adj. f. घा 1) schwer zu überschreiten, worüber man schwer hinwegkommt; schwer zu überwinden, dem schwer zu entrinnen ist: नुरस्य धारा निशिता डुरत्यया डुरं पयस्तत्कवयो वदन्ति KĀTHOP. 3, 14. नदी MBh. 4, 1970. देशो गङ्गानूपः R. 2, 83, 4. अघ्नं BUḡ. P. 5, 13, 1. धर्माणां गतिं सूक्ष्माम् MBh. 8, 3431. स्वर्गमार्गपरिघ RAGH. 11, 88. माया BHAG. 7, 14. काल R. 2, 24, 30. कालरक्तं BUḡ. P. 4, 27, 3. व्यसन 1, 19, 2. शाप 4, 2, 27. विक्रांत 9, 20, 19. — 2) wohin schwer zu gelangen ist: इन्द्रस्य लोकाः MBh. 13, 4880. — 3) schwer zu ergründen: बुद्धिश्च ते — लेकिरपि डुरत्यया R. 3, 71, 15. महिमा पुन्यस्य BUḡ. P. 2, 6, 17. 9, 3, 7.

डुरत्येतु (2. डुप् + अत्येतु von 3. इ mit अति) adj. worüber man schwer hinwegkommt, unentrinnbar: ता भूरिपाशावनृतस्य सेतुं डुरत्येतुं त्रिपे मर्त्यय RV. 7, 63, 3.

डुरदम् (wohl zu zerlegen in 2. डुर + दम्) adj. Thore täuschend d. h. durch Schloss und Riegel nicht zu halten: वशा AV. 12, 4, 4. 19. *

डुरदष्ट (2. डुप् + अष्ट^०) m. Missgeschick SMṚTITANTRA im ÇKDR.

डुरद्वनी (2. डुप् + अ^० von अद्) f. schlechte Kost, schädliches Essen: पाहि डुरद्वन्या अविषं नः पितुं केषु VS. 2, 20. Auch AV. 16, 2, 1 ist wohl dieses Wort herzustellen: निर्दुरद्वन्यं (st. डुरमण्यः) ऊर्जा मधुमती वाक्

डुरधिग (2. डुप् + अधिग, nom. act. von गम् mit अधि) adj. schwer zu erlangen: विभवाः BUḡ. P. 3, 23, 8.

डुरधिगम (2. डुप् + अ^०) adj. 1) schwer zu erlangen, — erreichen: सिद्धि MĀLAV. 10, 8. परभाग PAÑĀT. I, 373. भगवत् BUḡ. P. 5, 3, 2. — 2) schwer zu erlangen, — erforschen: आगम KIR. 3, 18.

डुरधिष्ठित (2. डुप् + अ^०, partic. von स्था mit अधि) 1) adj. schlecht gehandhabt, — ausgeführt: कृत्या Zaubar MBh. 7, 3314. — 2) n. ein ungehöriges Verbleiben an einem Orte MBh. 12, 3084; vgl. die Parallelstelle 3, 14669.

डुरधीत (2. डुप् + अ^०) adj. mangelhaft erlernt: डुरधीता विषं विद्या KĀN. 98.